

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Égész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Csokonai-utca
3. sz.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Úszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó-egylet.
Sátoralajuhelyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az egyleti elnökségek.

Pár évtizeddel ezelőtt valamely sportegylet alakításánál az első kérdés volt, melyet az alapítók felvetettek, hogy találunk-e olyan gazdag, sportszerető embert, ki nevével együtt némi áldozatkészséget is fog hozni az elnökségbe. A szakértelmet, a munkakedvet, a lelkesedést a testgyakorlatok iránt, a demokratikus együttműködésre való hajlandóságot ki sem kereste, sőt voltak, kik jobban szerették, ha az elnök csak reprezentális munkát végez és a vezetést a működő tagokra bizza. — Ez idő a sportélet komolyabb fellendülésével letünőben van és ma már az egyletek elnökei csekély kivétellel nemcsak diszelnökök, hanem munkás tagjai is a vezetésük alatt levő egyleteknek.

Az újabb viszonyok közt az elnöki hivatás is szebb és lelkesítőbb. E hivatásról annyival inkább érdemes elmélkedni, mert a testgyakorló egyletek elnökeinek munkásságától függ, hogy a részben már is fellendült testgyakorlati oktatásnak folytatásaként a felnőtt ifjak mint válnak a hazának erős, edzett férfיאivá. — Ebből a szempontból megkivánhatjuk, hogy minden sportegylet elnöke érdeklődjék az ifjusági testgyakorlatok ügye iránt; az itt felmerült eszméket ismerje, tehetsége szerint a jónak talált irányokat támogassa. — A testi nevelés ügye ne tekintessék tisztán a tornatanárok dolgának, hanem az egyletek is támogassák.

Az egyleti élet vezetése mellett megkiván-

hatjuk az elnököktől, hogy minden kizárólagos, szűkkörű felfogástól menten magasabb látkörből tekintsek az összes sportokat és az egyleti féltékenykedéstől, irigységtől távol munkásságuk ne hátráltassa, hanem elősegítse az egyletek testvéries együtt működését. Legyenek az elnökök elég erősek elvi felfogásuknak a tagokkal szemben való hangoztatására is, legyenek ők irányítói, igazi vezetői az egyleteknek, ne engedjék, hogy minden egyletben meglévő ellenzéki, tehát hangosabb kisebbség vezesse a higgadtabb, csendesebb többséget. — De hogy az elnökök ily munkásságra vállalkozhassanak, maguknak is érteniök kell a sportokhoz, ismerniök kell az illető gyakorlatokat minden oldalról. Sőt kívánatos, hogy az elnöknek sportszerű szép multja is legyen, mert ez legtöbb tekintélyt szerez számára az egylet működő, ifju tagjai sorában. Bár a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a szellemi fölény, a társadalmi magasabb állás és szeretetreméltó modor mindezt a szakszerű képzettséget sokszor sikeresen pótolja.

Nemcsak a különböző egyletek közt, de a tagok közt is sokszor felmerülő ellentéteket az elnökök tapintatos modorának kell kiegyenlíteni, ezért szerencsés az oly egylet, kinek elnöke meg tudja szeretetni magát mindenkiéj és szeretettel érintkezik a más egyletekkel is. Azt szeretnők, ha minden egyletben csak oly tagok vállalnák el az elnökséget, kiket a többi egyletek is örömmel látnak e diszes helyen.

Az elnöki munkásságnak egyéb legnehezebb és épen nem szórakoztató része az anyagi ügyeknek vezetése. Nálunk az egyleti és főleg sportegyleti bevételek a legnehezebben folynak be. Itt az elnöki hivatalos szigor sokszor megbosszulja magát és igazán körültekintő ügyességre van szükség, hogy az egylet a pénzt is megkapja és tagjait se veszítse el. Tudunk egyletet, hol a tagok azért maradnak az egyletben, mert még tartozásuk van, melynek behajtásánál az egylet kimélettel jár el.

Az elnöknek az egyleti művezetésbe is kellő befolyással kell bírnia, hogy a tagok óhajuknak megfelelő tanításban részesüljenek. Az egyleti művezetők sohasem haragszanak meg, ha elnöki szakértelem támogatja őket munkásságukban. Legyen az elnök az egylet hivatalnokainak is vezetője, munkatársa.

Ha egyleteinknek elnökei szép hivatásukat komolyan fogják fel, úgy az egyleti élet, mely sok téren már is virágzó, hamarosan szép eredményekre nyújt kilátást és nyomába lépünk a nagy nemzeteknek. De az elnöki munkásságnak igazán szép eredménye csak úgy lehet, ha a tagok szeretettel látják elnöküket és munkásságában nem gátolják, hanem támogatják.

Önművelődés értelmi, testi és erkölcsi tekintetben. *)

Írta: **Blackie Stuart.**

Útmutató fiatal emberek és tanulók számára.

Motto: „Az ifju ember dicsősége testének erejében áll.” *Salamon.*

Testi nevelés.

1. Nyilvánvaló tény, oly bizonyos, mint bármely matematikai bizonyosság, hogy bárminek, a mi csak létezik, alapjának kell lenni, a melyen áll; gyökerének, a melyről sarjadzik; sarkának, a melyen fordul; valamely olyan részének, a mely bármilyen alárendelt legyen is magában véve, a teljes egészhez viszonyítva, mégis nélkülözhetetlen összekötő pontnak tekintendő, a melytől az egésznek a létezése függ. Házat nem lehet alap, aláépítés nélkül emelni, melynek függetlenül magában véve nincsen értéke és a mely, mikor a legnagyobb tökéletességgel elkészül, rendesen nem látható, mert a sötétben szeret elrejtőzni. Nos hát, tökéletesen ilyenforma viszony áll fenn az ember gondolkozó tehetsége és teste, értelmi tevékenysége és testi egészsége között; és így, ha ez az analogia jó: teljesen világos, hogy semmi sincs, a mire az ifjunak jobban kellene ügyelnie, mint husa és vére egészséges állapotára. S mindezek daczára jól ismert tény, hogy a tanulók általában egészségük gondozásával vagy, a mi ezzel egyre megy, husok és vérük értelmes ápolásával szoktak legutoljára s komolyan törődni: s minél szorgalmasabb az a tanuló, annál könny-

nyebben vétkezik ezen tekintetben, s annál nagyobb könnyelműséggel üzi magát, mint egy fékezetlen vasuti vonat, a vészes meredély szélére, nem nézven szét maga körül, hogy hol áll. Bölcs dolog tehát a tanulói pályára azzal a bizonyos meggyőződéssel indulni el, a mit minden tapasztalat támogat, hogy az ül foglalkozások általában és különösen a komoly és tartós szellemi munkával egybekötött sok ülés megszokása többé-kevésbé egészségtelen, s az olyan, természetileg gyöngye szervezeteknél, melyek csak annál inkább szeretnek könyvekbe bemélyedni: egyenesen a szellemi tehetségek gyöngítésére és a testi szervezet aláadására vezető dolog. Egy öreg, tanuló embertől jövő ezen intő szavak után gondolja meg mindenki, hogy saját fejére fog szállani a vére, ha szilárdul el nem határozza, hogy épen annyi gondot fog fordítani egészsége megőrzésére, mint egy jó munkás szerszámainak élesen, vagy egy jó katonapuskaporának szárazon tartására. Mindazonáltal néhány pontban leírom az idevágó legfontosabb gyakorlati utasításokat, melyekre e téren engemet a gyakorlat tanított meg.

* * *

2. A test minden tagjának, valamint a világegyetemben tényleg minden létezési tevékenységnek növekedése és erőteljes állapota a gyakorlástól függ. Minden élet tevékenykedik, vagy munkálkodik; abszolút nyugalom csak a sírban található, s egy ember tevékenységének mértéke egyszersmind az ő munkaerejének is mértéke. Egészséges ember az, a ki testének minden képességét és tevékenységét harmonikus munka-rendben tudja tartani, s a ki egészsége s, az, ha életerejének magas fokán áll, erős is egyszersmind. Valaki lehet egészséges a nélkül, hogy erős lenne; de minden egészség többé-kevésbé az erő, s minden betegség a gyöngeség felé irányul. A természet világában már mindenki láthatja, hogy a dolgok pusztán növekedés útján nőnek nagyra; ezen növekedés nem más, mint az élet, vagy tényező erő folytonos és szokott gyakorlása és mindaz — mondjuk: az erős szelek, vagy a fagy, a mi ezen erőnek működését akadályozza vagy fogyaszta, akadályozza és gátolja egyszersmind az illető természeti tárgy növekedését és fejlődését is. Ne feledje el tehát a tanuló, hogy a széken ülés, az írópadra hajlás, vagy valamely könyvbe való mély elmerülés aligha lehet jó módja annak, hogy teste növekedjék. Csak gyakorlás által hozható a vér mozgásba és az izmok szabad játékbá; és ha ezen gyakorlatot elmulasztjuk: a természet nem engedi magát kigunyoltatni. Minden ifju tanuló határozza el ezentúl magában, hogy napoként legalább két órát szabad levegőn fog mozogni. Ha nem teszi ezt meg: hideg lábai, a testi szervezete benső részeinek kerekereire lerakodo sár, s a gyomor- és agybántalmak különböző alakjai nem fognak késni kellő időben tudatni vele, hogy vétkezett a természet ellen és ha nem változtat életmódjában, épen mint egy rossz fiu, ő is bizonyára büntetésben fog részesülni. Igen, mert a természet nem úgy, mint némely enyhészivü emberi tanító mesterek, sohasem tulkegyelmes az emberekkel való bánásmódjában. De hát miért is kellene egy tanulónak ahhoz a lusta és egészségtelen üléshez hozzá szoknia? Az ember állva épen úgy gondolkozhatik, mint ülve, gyakran kissé még jobban is és a mi napjainkban az olvasást illeti, mikor a legsu lyosabb könyvek olcsó áron a legkönnyebb alakokban is kiadatnak: nincs arra már semmi szükség, hogy valaki meggörbitse hátát és összezorítsa mellét csak azért, mert véletlenül könyv van a

*) A „Prot. Egyh. és Isk. Lap”-ból vesszük át e jeles cikksorozatnak ügyünkre vonatkozó részét. *Szerk.*

kezében. Bárki is sokkal természetesebben és nagyobb hatással olvashat fel egy szindarabot vagy egy költeményt, szobájában fel s alá sétálva, mint álmosan egy székben üldögélve. Az üldögélés tényleg hitvány szokás, melynek rabjává lenni nem szabad. De ha már valaki ül, mert ülnie kell: üljön mindenestre egyenesen hátával a világosság felé s mellét teljes szélességében kifeszítvén. Valamint ha nyelveket tanul, vagy ha valamely szép költői darabot olvas föl, tegye ezt, a mennyiben csak lehetséges, fenhangon, a mely gyakorlatot már Alexandriai Kelemen is ajánlotta, s a minek az a kettős haszna van, hogy erősíti a tüdőt, ezt a mi legfontosabb éltető szervünket és szoktatja a fület a hangkülönbségek felfogására, a mit sok nyilvános iskolában olyan ostoba módon elhanyagolnak. Tényleg a legtöbb esetben nincsen semminemű szükséges összeköttetés azon ismeret, melyet a tanuló oly buzgósággal megszerezni vágyik, s azon ülő szokás között, melyre olyan igen hajlandó Munkájának egy részét, kétségen kívül, könyvei között kell végeznie, de ha én például Homért akarom teljesen megtanulni, miután a nyelvtani és szótári nehézségeken már túl vagyok benne: ezen munkát épen olyan jól elvégezhetem valamely magas hegy tetején, vagy ha ott szeles idő volna, valamely fenyves erdő árnyai közt, mint egy hűvös tanulószobában. Aeschylus valamely drámáját, vagy Plátó párbeszédeit nem kevésbé, sőt sokkal nagyobb mértékben élvezhetem, ha a nyírfák illatozó lehe fujdogál körültem, vagy ha a nagy vizek zugása hangzik felém. A mi a szótár használatát illeti, ha az illető mű első olvasása alkalmával röviden megjegyzed a nehezebb szavakat, a második olvasásnál már teljes kényelemmel mellőzheted azt.

Ugy az egészség, mint a jó izlés szempontjából arra kell különösen ügyelnie a tanulóknak, hogy ne vigye magával, bárhova megyen is, a könyvek szagát, mint a hogy egyesek mindig magukon hordozzák a dohány büszét. A könyvek iránti szerelem ezen ragályának megakadályozására legjobb dolog az ifju emberre nézve a katonai szolgálat, mint a mely a maga fegyelmével és gyakorlataival egyrésztől lekeféli az ifjakról a pedantériának minden mázát, másrésztől pedig tartós erővel felövezi derekaikat mindazon köteleességek hű teljesíthetésére, melyek a polgári élet és a munkás férfiaság köteleességei gyanánt tekintendők. A modern poroszok, épen mint az ókori görögök, megértik a katonai oktatás értékét s minden férfinak ki kell szolgálni a hadseregben a maga idejét, míg az angol gondolkozók meg a miatt panaszkodnak, hogy az ő ifjaik tulhamar rohannak a boltokba, a minek aztán az ő polgári társadalmuk s férfiak ereje vallja a kárát. A vasuton és gőzhajón való utazás olcsósága is menthetlenné teszi ma az olyan tanuló ifju magaviseletét, ki hétről-hétre és hónapokról-hónapokra ostoba nagy könyve mellé láncozva ül, holott a természet élő képét szemlélve, sokkal egészségesebb képzeleti képeket teremthetne magának. Könyv, természetesen mindig lehet a tanuló zsebében, ha ugyan könyvre egyáltalában szüksége van, de sokkal jobb, a mennyiszer csak lehet, függetleníteni magát a papiros segítségétől és egyenesen a természet szemléletéből tanulni, a mikor a természet enyhe fuvalmai játszadozván körülöttünk, valamely „böles passivitas“ állapotában észrevétlenül növekedünk és erősödünk, gondolatban és érzésben egyaránt. De nem szükséges, hogy a teljes semmittevésnek engedjük át magunkat, mikor az utazás és kirándulások modern szokása ugy az egészség, mint

a művelődés céljára felhasználható. A földtan, növénytan, ásványtan s általában a természettudományok összes ágai a szabadban tanulmányozhatók. Legjobban és mivelésük szükségképen megkívánja azon munkás és vállalkozó gyalogolás gyakorlását, mely a független férfiaságnak olyan kitűnő iskolája. A történelem és a régiség-tan is régi romok közelében, a természet kebelén tanulmányozhatók legjobban és ezen mi korunkban, mikor az egész világ többé-kevésbé mozog, az olyan tanuló, ki mindig otthon ül és álmatagul csak könyvekből tanul, azon veszedelemnek tevéni ki magát, hogy elgyöngült egészséggel vánszorog át egész életén és tulkorán sirba rogy: bizton rá szolgál arra is, hogy a jó egészségben levő emberek bárgyu különcznek tekintsek.

Hogy a test gépezetét a hajlékonyság és erőteljes egyensúlyában tarthassuk fenn: a játékok és a torna első helyen érdemelnek figyelmet. Egy ebéd előtti rendszeres sétában, melyet sokan gyakorolunk, kétségen kívül van valami formális, a mit nem mindenki tud egyenlő haszonnal élvezni; azoknak, kiknek az ilyen alakosság terhőkre van, az atletikai játékok adják meg a szükséges gyakorlatot, főként, ha azok bizonyos egészségben társadalmi érzékkel párosulnak. Fjók és fiatal emberek számára a krokett, nyugodtabb vérmérsékletű egyének és megállapodott koru agglégények számára a kugli, s általában minden játszani még képes ember számára a szép labdajáték ajánlható. A csolnakázás, természetesen, ha nincs tulhajtva, mint a hogy az, köz-tudomás szerint, az oxfordi és cambridgei egyetemi tanulók körében történik, hanem ha az evezőlapátnak jól értett kezelése mellett igénybe vétetik annál minden erő, mely a kész és erőteljes férfiasághoz tartozik — nagyon nemes testgyakorlat. A horgászás az álmodozó és költői lelkek kedvencz játéka, míg esős időben kétségen kívül a billiárd a legjobb játék, mint a mely fejleszti a szem gyorsaságát élénkíti a tapintás érzékét s igazán bámulatos módon finomítja számító tehetségünket. Ezzel szemben a kártya ostoba játék, s köztük a legjobb, a whist is csak az emlékezőtehetség gyakorlására való, míg a sakkot szórakozásnak alig lehet tartani, mert inkább tanulmány, az agynak komoly gyakorlata az, melynek egy felületes elmetehetséggel bíró emberre meglehet a maga vonzó ereje, de egy rendszeresen gondolkozó főre nézve aligha szolgálhat az pihenés gyanánt.

(Folyt. köv.)

Vivóverseny a debreczeni Torna-egyletben.

Több évi szünet után 1898-ban vette fel újra teendői közé a vivás rendszeres tanítását a debreczeni Torna-egylet. Nagy Kálmán vivómester egész évi buzgó működésének eredményét a december hó 17-én tartott vivóversenyen mutatta be. Első rész volt az iskolavivás, melyben öt pár vett részt, többnyire kezdők, a miért is dicsérettel kell elismernünk a vivóknak jobbára szabályos vágásait, ügyes védéseit, többnyire helyes testtartását, annál inkább, mert közülök alig néhány vivott az egész éven át. Kis szünet után a verseny következt, melynek szakszerű bírálatába ezuttal nem bocsátkozom, mivel ezen első nyilvános fellépésnek kifejezetten az volt

a célja, hogy az egyesület jelt adjon magáról s a közönség érdeklődését felkeltse, s mivel még nagyon kevésé válogatható a felléptethető erőkből. Ép azért feltétlen dicséret illeti az összes résztvevőket az ügynek tett szolgálataukért. A bírálóbizottság a következő díjakat osztotta ki: 1. ezüstérmét vállszalaggal; 2. ezüst érmét; 3. bronzérmét vállszalaggal; 4. bronzérmét; 5. vállszalagot. A nyertesek sorrendben így következnek: Töpler Ottó, Tar Zoltán, Kovács László, Madarassy István, Madarassy Andor. Ezek valamennyien nagy ambícióval készültek a versenyre s ügyességökkel rászolgáltak a jury és a közönség teljes elismerésére. Azonban elismerés illeti még Nagy Kálmán vívómestert is, a ki a kezdet nehézségei dacára ily eredményt tudott felmutatni. A rendezésbe az egyesület hivatalosan nem folyt be, hanem egy külön e célra alakult bizottság intézte a dolgot, amiért első sorban dr. Láng Sándor és Töpler Ottó urakat illeti a dicséret.

A verseny után táncmulatság volt, mely kitünően sikerült, mert ebben részt vettek az egyesületnek nemvívó tagjai is, valamint sok leendő vívó. A mulatságra való tekintettel a rendezőség elfogadta a Szikszay Gyula fűrdőtulajdonos a Margitfűrdőnek felajánlott helyiségeit, bár kezdetben a Torna-egyesület helyiségeiben akarta a versenyt s a táncot rendezni.

Határozottan sajnálattal kell megemlítenem azt, hogy ezen vívóversenynyel egyidejűleg tornászást nem sikerült a közönségnek bemutatnunk. Az egyesület derék művezetője s az órákra régebb idő óta s rendszeresen eljáró néhány tornász hiába igyekezett legalább 20 tagú csapatot összeállítani. Pedig mióta az új tornacsarnok áll, — annak két éve is elmúlt már — be kellett volna azt mutatni már a nagyközönségnek is. Érthetetlen az a közöny, melylyel e városban a tornászás ügye iránt találkozunk. Igaz, hogy az egyesület súlyos anyagi viszonyai nyomásztólhatnak a vezetőségre, de a tornászó ifjúságot ez nem tartja vissza. Olyan tényleg működő tagja pedig alig néhány van az egyesületnek, a ki önálló állású ember s a ki több év óta tag.

Ennek pedig mihamarabb meg kell változni, hogy az egyesület fennállása biztosítva legyen.

Debreczen.

H. R.

Az „Eperjesi Torna- és Vívóegyesület“ 1898. évi működéséről.

(Választmányi jelentés.)

Egyesületünk az elmúlt évvel működésének harmadik évét fejezte be; bátran mondhatjuk, hogy rövid multunk egy becsületes serény munkában eltöltött évvel lett gazdagabb, sőt azt is mernők állítani, hogy a letűnt év egyesületükre nézve olyan mozgalmas és tartalmas volt, a milyenhez hasonlót sokat kívánnánk egyesületünknek, de a milyen talán nem is egyhamar fog ismét reánk virradni.

Ez évi működésünk legnagyobb részét a szövet-

ségi első kerületi verseny előkészületei és rendezése foglalta le, még pedig olyannyira, hogy azt mondhatnók, hogy egész évi működésünknek ez esemény adta meg a signaturáját.

Az ünnepély lezajlott; úgy a hazai testvéregyesületek, mint a szaksajtó elmondta róla és rólunk is ítéletét, — mind megannyi fényes bizonyítvány — a kik ez ünnepély létrehozásánál és rendezésénél velünk karöltve haladtak és hozzájárultak a sikerhez, fogadják e helyütt ismételten hálás köszönetünk kifejezését!

Egyik legszebb és legmaradandóbb emléke e felejthetetlen napoknak ama momentum, a midőn szeretett elnökünkkel élünkön, megjelenhettünk ez ünnepély vendőke, a Magyarországi Tornaegyesületek Szövetségének érdemdus elnöke: dr. Berzeviczy Albert ur v. b. t. t. Ő Nagyméltósága színe előtt és hálás szavak kíséretében köszönnvén meg megjelenését és magas pártfogását adhattuk át azon oklevelet, mely Ő nagyméltóságának egyesületünknek első tiszteletbeli tagjává történt megválasztásáról szól, és a melyet egyesületünk gyenge erejéhez képest igyekezett leróni háláját azon férfival szemben, a kinek a hazai testnevelésügy fellendülése körül oly elévülhetetlen érdemei vannak, és a kit immár mi is büszkén vallhatunk magunkénak.

Ő Nagyméltósága meleg szavakkal köszönte volt meg ez alkalommal ismételten figyelmünket és további kegyes pártfogásáról biztosított bennünket. Tiszteletbeli taggá történt megválasztása alkalmával pedig, szeretett elnökünk Ő Méltóságához intézett következő szívélyes levéllel köszönte volt azt meg:

Méltóságos Elnök Úr!

Örömmel és hálával vettem az „Eperjesi Torna- és Vívóegyesület“ távirati tudósítását a felől, hogy engem tiszteletbeli tagjává választott. Mindig kellemesen érint azt tapasztalhatni, hogy ama művelt és hazafias város közönsége, a melynek társadalmi törekvéseiben oly hosszú ideig volt szerencsém résztvehetni s a melynek rokonszenves jóindulatát személyem iránt annyiszor tapasztaltam, méltányolja a közügyek valamely terén kifejtett tevékenységemet; s midőn e méltánylás legujabban nekem oly diszes helyet biztosít az „Eperjesi Torna- és Vívóegyesület“ körében, egyúttal lehetővé, sőt kellemes kötelességemmé teszi erőmtől lehetőleg mozdítani elő ennek az ifju, de életrevalóságának és tetterejének máris annyi jelét adott egyesületnek üdvös munkásságát.

Kérve Méltóságodat, hogy a nekem jutott megtiszteltetésért mély hálámat, nemkülönben igaz tiszteletem kifejezését úgy saját nagybecsű személye részére elfogadni, mint a bölcs vezetése alatt álló derék egyesület mélyen tisztelt Tagjaival közölni méltóztassék. maradtam

hazafias üdvözléttel

Méltóságos Elnök Ur!

készséges szolgálja

Budapest, 1898. január 14-ikén. Berzeviczy Albert

A mi egyesületünk tagjainak ez évben való tényleges működését illeti, annak súlypontja természetesen a kerületi verseny előtti időre esik, míg annak lezajlása után — némi stagnálás állott be, a mi főleg annak tudható be, hogy a kerületi verseny előkészületei, valamint a verseny maga és annak rendezése meglehetősen kimerítette az aktíve szereplőket. Megnyugvással szolgál-

hat azonban az, hogy e stagnálás csak látszólagos volt, mert a míg a tornaórák látogatása némi apadást mutat, örömmel konstatálható a játék intenzivebb művelése egyesületünkben, a mi pedig a lezajlott kerületi verseny egyik üdvös eredményének tekinthető, a mennyiben a tagokkal a football-játékot kedveltette meg és az egyesületünkben szorgalmas ápolást talált.

Nem hallgathatjuk azonban el, hogy ép az, a mi közületünk sokan e kerületi verseny hatásából vártak, és a mely remény ebbeli munkásságunk egyik főrugóját is képezte, t. i. az idősebb elem megnyerése, mint aktív tornászé, valamint egyáltalán tényleg működő tagok tömegesebb részvételét éppen nem eredményezte ez ünnepély. Idősebb tagjaink közül még az a néhány is, a ki a kerületi verseny előtt szorgalmas látogatói voltak a tornateremnek, csaknem teljesen elszoktak ismét és a tagsági mozgalom sem lépte túl azt a határt, a melyet rendes körülmények között is elértünk volna. Tagság: allományunk ez év végével a következő:

Tiszteletbeli	1
alapító	4
pártoló	6
rendes	122
összesen.	133

tehát csak 12-vel több, mint tavaly, a mi különös gyarapodásnak — ily eseménydus esztendő után — valóban nem mondható. Vigasztal bennünket azonban ez irányban az, hogy a kiléptettek csaknem kivétel nélkül az aktive nem működők sorából valók, míg az ujonnan beléptettek kivétel nélkül tényleges működő tagokká lőnek.

Kerékpár-alosztályunkra ez évben némileg mostoha idők jártak és a sport e terén nem pillanthatunk vissza elért nagyobb eredményekre. Oka ennek részben a kedvezőtlen időjárás, mely az elmúlt év tavaszán és nyarán hátráltatta minduntalan e sport üzését, másrészt az, hogy a kerületi versenyen résztvevő tornászaink egyrésze is éppen kerékpárosainkból került ki és így ott valóban jobban elfoglalva. Nem hagyhatom azonban említés nélkül egyik t. tagtársunk, Gregor Endre úr elért egyik eredményét, ki 24 óras rekord-kísérlet alkalmával 346 kilométerrel egy ízben tényleg első helyen is állt az országban, habár e rekord időközben tetemesen megjavítottat is.

Őszre tervezett kerékpár-versenyeinket az országos gyász miatt kellett elhalasztanunk és az idei farsangra tervezett nagyobb szabású multság rendezésétől is ez okból tekintettük el.

Választmányunk a kerületi verseny rendezésével járó nagy munkát könnyen és valóban dicséretre méltó ügybuzgalommal végezte és lehetetlen, hogy a rajongó lelkesedés hangján ne szóljunk e helyütt szeretett elnökünkéről Szinyei Merse István Ő Máltóságáról a ki bámulatos kitartással és ügybuzgósággal intézte egyesületünk sokoldalú ügyeit, mindig elől haladva, lelkesítve és bátorítva bennünket. Örök hálára kötelezte ezzel mindazokat, a kiknek egyesületünk és ügyünk valóban szívükön fekszik! Az Isten tartsa meg Őt ügyünknek és egyesületünknek még számos esztendőig, s akkor nincs okunk egyesületünk jövője elé aggódva tekinteni!

Tartott a választmány ez évben összesen 14 ülést, ezenfelül számos bizottsági ülést, a melyeken csaknem kivétel nélkül Ő Máltósága elnökölt.

Hálás köszönettel kell hogy emlékezzünk e helyütt

különösen egyesületünk szeretett művezetőjéről Pethe Ferencz urról is, kinek az elért sikerek javarészét köszönhetjük, valamint az egyesület pénztárosáról is, a ki egyesületünk pénztárának és könyveinek lelkiismeretes és pontos kezelése által vitta ki mindnyájunk osztatlan elismerését és köszönetét.

Fel kell, hogy említsük továbbá, hogy a német tornaszövetségnek ez év nyarán Hamburgban IX-ik szövetségi tornaünnepélyén Pethe Ferencz ur, egyesületi művezetőnk által, továbbá a „Magyarországi Tornaegyesületek Szövetségé”-nek és a „Magyar Kerékpárszövetségé”-nek december hó 18-án Budapesten tartott rendkívüli közgyűlésein, elnök ur Ő Máltósága, a művezető és a titkar urak által képviseltettük magunkat. Hamburgi utjában szerzett tapasztalatairól és benyomásairól a december hó 8-iki háziestélyünkön tartott fölolvasása keretében számolt be a művezető ur, melyet ez Évkönyv más helyén egész terjedelmében közlünk, és azzal bizonyára minden tagunknak érdekes és élvezetes olvasmányt is nyújtunk.*)

E valóban örvendetes erkölcsi eredménynyel szemben azonban, sajnos, kevésbbé előnyös anyagi eredményről számolhatunk be, a melyet főleg az országos ünnepély rendezésével járó rendkívüli kiadások okoztak, a melyek az ünnepély sikere érdekében azonban elkerülhetők nem voltak. E rendkívüli kiadások fedezésére — hogy alapítványainkhoz nyulni ne kelljen — 300 frtnyi kölcsönt vettünk fel, a mely kölcsön fedezése jövő évi költségvetésünk első helyén áll. E költségvetésünk ugyan hiánnyal zárul, de ennek okát méltóztassanak azon szigorú eljárásunkban keresni, a melylyel a jövő év bevételeinek meghatározásánál jártunk el és a melyek bizonyára előnyösebbek leendnek.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Eseményekben gazdag és nevezetes esztendőben állottunk az egyesület élén és legjobb meggyőződésünk s tehetségünk szerint mindenkor azon igyekeztünk, hogy feladatunknak mindenben megfeleljünk. Ennek alapján kérjük jelentésünk tudomásul vételét és a felmentvény megadását.

Nem zárhatjuk be jelentésünket a nélkül, hogy elismerésünket és köszönetünket ne fejeznők ki mindenkinek, a ki egyesületünk javán és előrehaladásán közreműködni szives volt, és felkérjük egyesületünk minden egyes tagját, hogy a jövőben még fokozottabb mértékben iparkodjék egyesületünk felvirágoztatásán munkálkodni, a mire a jövő 1890-iki évben elég alkalom fog kínálkozni.

Eperjesen, 1898. december 29-én.

Dresdner Ármín
egyl. titkár.

A kerékpáradó ellen*)

Budapest fő- és székváros törvényhatósági közgyűlése m. évi december hó 12-én megszavazta a tanács azon javaslatát, hogy a fővárosban 5 frtos kerékpáradó vetessék ki

A főváros t. közgyűlésének ezen szavazatát csak annak tulajdoníthatjuk, hogy sem a város tanácsa, mely

*) Alkalmilag mi is közöljük az élvezetes és tanulságos leírást. Szerk.

*) A „Magyar Kerékpárkereskedők és Gyárosok Egylete” emlékiratot nyújtott be a belügyminiszteriumhoz, melyet Dr. Korchmáros Kálmán szerkesztett, hogy a főváros által felterjesztett kerékpáradó-javaslatot a miniszter ne hagyja jóvá. Az alapos felterjesztésnek itt bevezető sorait közöljük.

ezen adójavaslatot benyújtotta, sem a képviselő testület legtulnyomóbb többsége, mely azt megszavazta, nem ismerte és nem ismeri azon okokat, a melyek ennek az adónak behozatala ellen szólnak.

Ezen föltevésünk helyességének természetes magyarázatául szolgál az, hogy maga a kerékpárosság hazánkban még általában kevésbé ismeretes. A sajtó — szaklapjainkon kívül — nem foglalkozik azzal oly terjedelemben és oly alaposággal, a mint azt a modern ezen kiváló vívmánya megérdemelné, és maga a szak-sajtó sem ismertette még soha eléggé kimerítő összefoglalásban mindazon okokat, melyek miatt ezen adónem ellen tiltakozni kell.

Ezuttal nem akarunk behatóbban foglalkozni azon fő- és székvárosi adópolitikával, melynek sajnálatos eredménye gyanánt jelenleg a kerékpáradó szőnyegen forog. Elégségesnek véljük ezen irányban csak arr utalni, hogy szembetűnő aránytalanságot kell észlelnünk a fenforgó baj mértéke — a fedezendő 750.000 frtos évi deficit — és annak orvoslása céljára szolgáló gyógyszer — a várható 15—20.000 frt — hatályossága között.

Egy újonnan meghonosítandó adó-nemmel álván tehát szemközt, törekvésünk egyedül arra irányul, hogy e hazánkban hivatalos, komoly tanulmányozás tárgyát még eddig soha nem képezett kérdést megvilágítsuk és hogy Nagyméltóságodat megóvjuk attól, hogy a fő- és székváros tanácsának ötletszerű kezdeményezéséhez netán adandó jóváhagyásával kulturális és gazdasági károkkal járó institucziót szentesítsen.

Egy új adó-nem bírálata közben a legelső érdekes, a melyet fölvetnünk kell, hogy megfelel-e azon adó a ma követelményeknek, melyek közgazdasági és pénztudományi szempontból az adókkal szemben megállapítottak. Nemcsak az a kérdés, hogy észszerű és igazságos-e valamely adó-nem, hanem hogy az előmozdítja-e ugy az adóval megterhelendőknek, mint az adó beszédőjének érdekeit? Oly elvek ezek, a melyek figyelmen kívül hagyása később közvetve mindig súlyosan megbosszulja magát az adóképesség csökkenése, tehát az adójövedelmek kevesbedése által!

Csak általánosságban kívánjuk érinteni, hogy a modern adó-törvényhozásoknak rendszerint oda irányul törekvésük, hogy a vagyontalanabb középosztályt lehetőleg kimélni akarják. Alapában pedig az összes adók közös jellemvonása az, hogy a jövedelmeket adóztassák meg, és pedig ugy a föld, ház vagy készpénzből álló tőkék hozadékát, valamint a munkának eredményeként jelentkező jövedelmeket. És e két fő adó-kategória körül az az alapelv, hogy a munkajövedelem csekélyebb mérvű adó alá vettessék, mint a tőkejövedelem.

Mindezen alapelvek nyomán a tervezett kerékpáradó meg nem határozható. Ezen adó-nem lényege kifürkészhetetlen.

Csakis negatív módon definiálhatjuk tehát ezen adónemet, kimutatván, hogy mely kategóriába nem sorozható az; hogy azután pozitív érvekkel mutassuk ki, hogy ezen adó-nem igazságtalan, kárhuzatos, hazafiatlan, maradi, s hogy annak behozatala kulturális és szociális hiba volna!

Maga az adó címe nem nyújt felvilágosítást.

Tulajdonképen nem a kerékpár megadóztatása terveztetik. A gép már maga ugyis adóztatás tárgya volt. Akár akkor, amidőn az mint behozatali cikk a vám alá esett, akár pedig a gyárak — tulajdonképen csak egy nagyobb magyar gyár — adójában mint gyári produktum, vagy gyári jövedelem esett adóztatás alá.

Amint az adójavaslat kontemplálva van, az a kerékpárosok és pedig csak azon kerékpárosok megadóztatására törekszik, a kik a főváros belterületén kerékpároznak. De ezek közül is oly számos kivételt statuál a javaslat, hogy annak némiképp megfelelő címe csak az lehetne: „Némely Budapesten kerékpározó egyének adója“.

Ilykép tehát egy fej-adó, és pedig annak is legigazságtalanabb formája, a mely az állampolgárok egy kis részét sújtja adóval, czéloztatik!

Tán fölösleges is fölemlitenünk, hogy a fej-adó minden adóztatási rendszernek legkezdetlegesebb ősfarmája, melyet a műveltségben csak némileg előrehaladottabb államok háztartásában hiában keresünk. Kultúr-államokban a kincstári jövedelem-szerzésnek ezen legnyersebb, legotrombább formáját már rég kiküszöbölték.

Nem lehet szállítási, vagy fuvarozási adónak sem tekinteni, mert ez rendszerint az áruforgalom megadóztatásával kapcsolatos. Mint ilyen is, nagyvitatott adónem, de ez által, hogy a szállított áruk és értékek árának emelkedését idézi elő, mégis az állampolgárok összeségét terheli — nem pedig egyeseket — s így bizonyos igazságos vonást nem lehetne tőle elvitatni.

Nem lehet azt sport-, tehát fényüzési adónak tekinteni.

Minden ignorancia mellett is, a mely e tárgy körül nagy általánosságban még ma hazánkban uralkodik, annyira mégis jutottunk, hogy elismertett, miszerint a kerékpár maga közlekedési eszköz. Megállapította már azt a Nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium 1897. június 3-án 43159/U c. sz. alatt kiadott országos körrendelete, melynek 1. §-a ekkép hangzik: „A kerékpár különböző alakjalban és szerkezeteiben könnyű járműnek tekintetik s a kocsiközlekedésre nézve közutakon, utakon és tereken követendő általános szabályok, a de-log természetéből folyó eltérésekkel, a kerékpárookra is alkalmazandók.“

Körülbelül 7—8 év óta, mióta a pneumatikus kerékeket alkalmazzuk, a kerékpárnak mint sport-eszköznek jelentősége mindinkább háttérbe szorult. Mennél inkább terjed napjainkban a kerékpározás, aránylag annál kevésbé tekinthető az sport-eszköznek; minél többen ismerik fel már ma a kerékpárnak, mint közlekedési eszköznek hasznait és jelentőségét, aránylag annál inkább csökken azon sport-férfiak száma, kiknek azelőtt csak sportjuk üzésére szolgált a kerékpár, s a kik ernyedetlen kitartással vágtak ösvényt az előítéletek sűrű őserdejében ezen ujtás számára, s azt folyton szélesebbre tágitották.

A kerékpárnak, mint közlekedési eszköznek jövője és jelentősége ma még be sem látható. De annyi már ma is ismeretes, hogy az minden társadalmi osztály tagjainak közös kinsse, ifjúé, öregé egyaránt; hogy az a humanitásnak, a kereskedelemnek, iparnak, a nemzeti véderőnek és a békés munkának egyaránt szolgál-tában áll!

Eltekintve attól, hogy a sport-fogalomnak nagyon tág és rugalmasan nyújtható körébe a legtöbb egyének kerékpározása egyáltalában nem sorolható be: még mindig nyílt kérdés marad, hogy egyáltalán helyes-e a sportok megadóztatása, s hogy a sport-adó magában hordja-e a fényüzési adók fogalmi tényelemeit?!

Különfélék.

Olvasóinkhoz. Ez évi első számunkban mindenképp előttem köszönetet mondunk kedves olvasóinknak a múltban tapasztalt jóindulatukért, egyszersmint kérjük tartsák meg lapunkat szives barátságukban. Részünkről a tapasztalt szives támogatást igyekezni fogunk: komolyan felfogott munkásságunkkal kiérdemelni. — E lapot sohasem tartotta a szerkesztőség tulajdonának; e lap első sorban az ifjúsági testgyakorlatoké, másodsorban a nemzeti erősödés ügyéjé, melynek minden igaz munkása rendelkezhetik hasábjainkkal — És itt köszönettel kell főleg tornatanáraink munkásságáról megemlékeznünk, kik oly sokszor keresték fel lapunkat szakszerű cikkeikkel. Kérjük továbbra is szives munkásságukat. — A XVI-ik évfolyam elején olvasóink nem várnak tőlünk programot, tenni fogjuk mindazt, mi az ifjúsági testi nevelés céljából célszerű. Igyekezni fogunk lapunkat azon alapon tovább szerkeszteni, melyet XV évi munkatársainkkal letettünk, mely alapon már eddig is sok szép kivívott eredményre tekinthetünk vissza. Tisztelettel kérjük ismételve olvasóinkat lapunk támogatására.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club már megkezdte működését. Egyelőre tornázás, vivás és korcsolyázás fogják képezni az egyetemi működési körét és ez irányban a legszélesebb mederben megindították a szükséges lépéseket, hogy a legnagyobb arányú óhajokat is kielégíthessék. Torna- és atletikai gyakorlatok a VIII. ker. állami főgymnasium (Tavaszmező-utca) és a IX. ker. református főgymnasium (Calvin-tér) tornatermeiben fognak keddi, csütörtöki és szombat este 6—9 órákor tartatni. A vívógyakorlatokat gróf Vay Lajos vivómester fogja vezetni IV. ker., Lipót-utca 21. sz. alatt keddi, csütörtöki és szombat este 7—9 óra közt és ha szükség forogna fenn, úgy a többi hétköznapi napokon is ugyanazon órákban. A korcsolyázás megkönnyítése céljából az egyetemi pályát létesít még e tél folyamán. Tagsági díj félévénként 5 korona. Beiratkozni lehet Erdély Antal pénztárosnál minden nap az egyetemi központi irodában 12—2 órákor. A B. E. A. C. hivatalos helyisége IV. ker., Lipót-utca 21. sz., I. em., a hol kedden, csütörtökön és szombaton este 6—7 órákor hivatalos órák tartatnak és itt nyerhetnek a club tagjai felvilágosítást a club ügyeiről.

Az iskolai korcsolyapályák. A székesfőváros tanácsa megengedte a községi iskolák igazgatóinak, hogy iskoláik udvarán, a mennyiben hely van, korcsolyapályákat létesítsenek.

A Magyar Athletikai Club bálbizottságának decz. hó 19-én volt alakuló ülése. A bál élén ez évben is a club elnöksége áll gróf Andrássy Géza elnök, gróf Széchenyi Imre és dr. Krasznay Ferencz alelnökök. Ügyvezető bál elnök: dr. Kosztka Emil. A főrangú fiatalok köréből gróf Csekonics Gyula és dr. gróf Hunyady József clubtagok kérték fel társalelnököknek. Titkár ez évben is Krepelka Béla lett, pénztáros: Martin István, ellenőr: Ábray Zoltán, háznagyok: báró Bothmer Jenő, dr. Minich Jenő, Ottlik Lajos, jegyzők: Bäcker Zoltán, Dillenberger Béla, Gaylhoffer István, K. Magyary Kornél, ifj. Temple Rezső. A bál február 1-én, a hagyományos

athletabáli napon tartatik meg a fővárosi vigadóban. Lady-patronesse-nek a clubban a főrangú világ több hölgytagja kéretik föl. A bálbizottság szerdánként ülészik az athleta-casinóban. Ugyanott van a bálbizottság irodája. Hivatalos óra este 6—8-ig. A bál ismerkedési estély január 11-én tartatik meg.

A kolozsvári sportviszonyokról érdekesnek találjuk egy magán levélből a következő jogosan kifakadó sorokat közölni: Bizony rosszul megy az ifjúsági sport ügye! Most tették tönkre a városi vaskalaposok a tavaly virágzott „Kerékpár-Clubot.” Mert ebben a sáros erdélyi fészekben 6 frt adót vetettek a kerékpárra. Már most azon tanuló, ki ide Budapest, Temesvár, Kassáról jó, nem fizethet két helyen biczykli adót. 23 biczyklit az ifjakkal haza küldtettem Ezek a keserűvizen tengődő, kávéházat szutyakoló városatyák ma-holnap a vívókardokra is adót vetnek s a helyett, hogy dédelgetnék a csirájában az amugy is nehezen induló ifjúsági sportot, teljesen tönkre teszik spiszburger kapzsiságukkal.

Angol vélemény a torna és atletikáról. Most, hogy a tornaszövetség kebelében, sajnos elég indokolatlanul bár, de ádáz harcot vív a torna az atletikával, érdekesnek tartjuk felemlíteni a következőket: A tornaszövetség titkára, Jász Géza úr, ki nem akarja belátni, hogy miért nem férhetne meg a két irány egy szövetségben egymás mellett, levelet intézett egyik angol tornászbarátjához H. Brown úrhoz, ki Leedsben lakik, ott tornatanár, számtalan tornászdió nyertese, kitűnő szakember, híres versenyző, a Gymnasium belmunkatársa s számos tornaklub alapítója; a levélben a szövetségi titkár arra kérte H. Brown urat, írná meg, mily viszonyban van Angliában a torna az atletikához elvileg s mily mértékben van elterjedve egyik is másik is: H. Brown úr levélben erre vonatkozólag a következőket írja:

A mi a tornát és az atletikát illeti, a kettő itt mi nálunk nem ellenlábasa egymásnak, sokan a kik atletikáival foglalkoznak, tornásznak is egyuttal.

Én például, daczára annak, hogy tornatanár vagyok, az atletika minden fajtát űzöm, az atletika alatt érve a cricket-játékot, a footballt, az úszást, kerékpározást, futást, evezést stb. És minden bizonynyal azt hiszem, hogy a test és lélek egészséges kiművelésére és fejlesztésére mindkettő egyaránt szükséges.

És bár vannak egyesek, kik kivételesen egyik vagy másik irány ellen szólnak, ezek száma igen jelentéktelen úgy, hogy azt lehet mondani, itt mindkét testgyakorlat iránt egyaránt rokonszenvvel viselődnek.

Én magam azon nézetben vagyok, hogy a tornaszat kell, hogy minden testnevelés alapja legyen, de hogy bármily testnevelési rendszer is, ha tökéletes akar lenni, kell hogy felvegye az atletikai játékokat, különösen azért, mert ezek erkölcsfejlesztőleg hatnak az ifjúságra.

Különben a mi itt Angliában a tornaszatot illeti, az aránylag még csak gyermekkorát éli, míg az atletika már régi kelte. Fialat korában itt jóformán mindenki űzi az atletika egy vagy több fajtáját, a tornaszás pedig lassan, de biztosan tért foglal mint iskolai gyakorlat.

Arra nézve, hogy hányan űzik a tornaszást s hányan az atletikát, statisztikai adatokkal nem szolgálhatok, mert ilyeneket itt nem gyűjtenek s nem tesznek közzé.

A vidéken lehet mondani mindenki foglalkozik a sport vagy atletika egyik-másik nemével élete folyamán, de a tornászok száma jóval kevesebb. De ez utóbbira nézve sincsenek adatok. Leedsben (380,000 lakos), hol én lakom, 40 tornaklub van, egy egy klub átlag 30 taggal, de sokan az iskolában is tornásznak. Az iskolába járó ifjúság csaknem kivétel nélkül tornászik, hetente egy bizonyos időt ezzel töltvén. „S.—V.”

A Nemzeti Nőnevelésben özv. Személyné Krizsanovszky Ilona a nőnevelésről és az idegességről értekezvén a leányok testgyakorlatáról a következőleg emlékezik meg: Az iskolai játékra, testmozgásra az eddigi-

nél jóval több időt s erőt kell a nevelőnek fordítani. És mit látunk? A legtöbb leányiskolában még az előirt torna-óra is csak a papíron van meg; számtalan iskolában torna terem sincs; arra meg éppen nem gondolnak, hogy a szabadban rendezett játékok, kirándulások fűszerezzék az iskolaélet egyhanguságát, fejlesszék a leányka testét, erősítsék izom- és idegrendszerét; pedig az ilyen kirándulások nagyon alkalmasak volnának a tantónő és növendékei közt igaz bizalmat, kölcsönös megismerést támasztani, ami ismét az idegrendszer nyugalmára hatna előnyösen. Igaza van a filozófusnak, ki azt mondja, hogy „a testi erők általános komoly képzése jelenleg leglényegesebb eszköz az emberiség állapotának nemesítésére” s valóban szakadatlanul azon kellene törekednünk a nőnevelésben is, hogy ősanyáink erőteljes testeit, edzett inait, ép idegeit újra feléledjenek köztünk.

Az eperjesi torna- és vívóegyesület torna-, játék- és vívási órák statisztikája az 1898. évben Pethe Ferencz művezető feljegyzései nyomán.

Hónap	Torna-		Át'ag	Játék-		Átlag	Vivás	
	óra	látog.		óra	részvt.			
Január . . .	9	100	12.1	—	—	—	Horvát vívómester vezetése alatt folyt januártól márczius végéig átlag 10 résztvevővel; az új tan-folyam megindult decz. 1-én.	
Február . . .	8	113	14.1	—	—	—		
Márczius . . .	11	179	16.3	1	16	16.0		
Április . . .	10	152	15.2	4	45	14.2		
Május . . .	13	264	20.3	6	80	13.3		
Junius . . .	—	—	—	6	67	11.1		
Julius . . .	s z ü n e t e l t							
Augusztus . . .								
Szeptember . . .	6	56	9.3	2	22	11.0		
Október . . .	9	127	14.1	5	66	12.1		
November . . .	8	94	12.0	2	24	12.0		
Deczember . . .	5	60	12.0	—	—	—		
Evi összeg:	79	1154	13.3	26	320	12.6	36010	

Összesen tartatott tehát 79 torna-, 26 játék- és 36 vívási óra, összesen 1824 résztvevővel.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. H. B. Debreczen. Köszönjük szives tudósítását. — **H. O. Kolozsvár** Köszönjük a küldeményt és szives ígérletét. — **P. R. Budapest.** A lapot már elküldtük. — **Több t. előfizetőnknek.** A reklamált lapszámokat a kiadóhivatal a napokban küldi el. — **Egy vidéki munkatárs.** Érdekes levelének hatása és felhasználása mellett készült mai első cikkünk, melyben a feltett kérdésre, azt hisszük, a választ is megadtuk. Köszönjük szives érdeklődését lapunk sorsa iránt.

Róbelly vívómester
vezetése alatt álló

Royal torna és vívóterem

Budapest,
VII. Erzsébet-körút 45—47. (Royal szálloda).

Kard- és törvívás. Gyermektornászat. Vívóórak: reggel 7 órától este 10-ig. Kluboknak, egyleteknek és egyetemi hallgatóknak kedvezményes árak.

Telephon: Royal nagyszálloda. Fürdők és villanyvilágítás.

Vivók körében

sensatiót kelt a gumbiból készült, szabadalmazott

„Damascenus”- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely karra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PÖRZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Csokonai-utca
3. sz.Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreceni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet
Fővárosi Vivo-Club,
Érsekújv. Vivo- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonvi Torna-Egylet,t,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.- Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljai helyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szelnoki Korcsolyázó Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A büntetés a tornaórákon.

A tornatanításban a legegyszerűbb a tornatanárra nézve, hogy minden percét azon aggodalom rontja meg, hogy vagy nem mozognak eleget a tanulók vagy a tulságosan szabadjára eresztett tornázásban esetleg halálos baleset történik. A fegyelem tartásban való kellő mérték eltalálása minden tanárra nézve nehéz, de kiválóan az a tornatanárra nézve. Semmi sem könnyebb mint a tanulókat sorba állítani és ijesztő szemekkel és goromba hangon mozdatlanul csendben tartani. Ugyde a tornareform egyik főszeméje épen az, hogy a tornaórákon a lélek felfrissüljön, a test meg elfáradjon. A szótlan, kedvetlen lelketlő foglalkozásba vidámságot, elevenséget akarunk önteni. Ugyde a gyerek itt nehezen áll meg; a vig mulatozásból könnyen rakoncátlan rendetlenkedés lesz minek meg könnyen baleset a vége.

A tornatanárnak tehát rögtön az első rakoncátlankodót meg kell csipni és kellően meg kell büntetni. Büntetni egy tornatanárnak! mondta már nem egy kollegám, de ugyan hogy merészelve ezt, mikor a fiuk mindjárt panasza mennek az osztályfőnökhöz vagy a direktorhoz. Ez az első baj, hogy még találkozik sok tanár, ki kedveskedésből kollegának hív ugyan benünket, de nem szereti ha mi is élünk fegyelmezési jogunkkal. Magam is egykor ily testületben levén, hozzá szoktam a következő bü-

tetési módokhoz. Előre kell bocsátanom, hogy e módszert saját káromon akkor eszeltem ki, mikor bot-büntetés miatt feddésben részesültem. — Betartom mindenk előtt pontosan az utasítások fokozatait, t. i. figyelmeztetek, intek, dorgálok, osztályfőnök, igazgató, tanári gyűlés elé idézek mindenkit, ki a fokozatra megérett. A büntetési nemékről az osztály felvigyázóval naplót vezettetek, de magam is feljegyzek minden legkisebb rendetlenséget. A fiuk ismerik a skálát, és csak nagyobb rendetlenség esetén teszek a büntetésben ugrást. A bünökben az osztály magaviselete szerint teszek különbséget, például a rossz osztályban a kiáltozás, szaladgálás már büntetés alá esik, míg a jobb osztályban az önkénytelen tapsot is elnézem, sőt a vidám ugrándozásra serkentem a félénkebbeket. — Itt kell megjegyznem, hogy hosszú tornatanári pályámon már eléggé megszoktam a vidám zajt, és ha magam is egészséges és vidám vagyok, a gyerekeknek órámon elég jó dolguk van.

Az utasítás, — elég baj — nincs semmi tekintettel a tornaórák különleges fegyelmezésére, ezért a reviziónál figyelembe kellene vennünk, hogy a felsorolt büntetési módokon kívül még a következőket használhatnák a tornatanárok. Magával a tornázással csak ugy szabad büntetni, hogy kedvük el ne menjen a tanulóknak a gyakorlatoktól. Azért azt megengedhetőnek vélem, hogy az amugy is épen nem

szeretett szabadgyakorlatok unalmasabb nemei gyakoroltassanak a rossz osztály által és a szeretornázás és játék fokozottabb elővétele jutalom legyen. — Egyik haszonnal elvehető büntetési mód lehet a csapatokból való degredálása a rakonczátlan funak. — A kiállítás, térdeltetés nem használható. Az előtornászoktól kifogástalan magaviseletet kívánjunk. Ha előtornászaink szeretnek, úgy nyert ügyünk van. Az erős, ügyes tanulók, tudjuk, jobban vezetik osztályukat, mint a jól tanulók. Ha a játék- és előtornászórákon és kirándulásokon lelkükhöz férkezünk az ifjaknak, ha szeretjük őket és szeretettel bánunk velük, úgy büntetésre keveset is szorulunk.

Az igaz, hogy van sok tanuló, sőt osztály is, hol egész éven keresztül kell bajlódni a fejelmezéssel, de megpuhítható a legrosszabb tanuló is, ha következetes, igazságos szigorral járunk el velük szemben.

A tornatanárnak könnyű a dolga az oly iskolában, hol az egész tanári kar az igazgatóval együtt segítségére van nehéz helyzetében és az osztályfőnökök külön is figyelmeztetik a tanulókat a torn órákon való jó magaviseletre. Minden iskolában így kellene, hogy legyen a dolog, és hiszem idővel így is lesz, addig azonban még sok mérget fogunk nyelni a rakonczátlan tanulóktól.

Vidéki.

Önművelődés értelmi, testi és erkölcsi tekintetben.

Irta: Blackie Stuart.

Útmutató fiatal emberek és tanulók számára.

(Folyt. és vége.)

3. Hadd tegyek most már néhány megjegyzést az evés és az ivás nagyon is közönséges, de egyáltalában nem mindig bölcsen végzett módjára nézve. Jól mondá egy valaki, hogy a világnak két legnagyobb gyilkos hatalmassága a tömés és a falás. Bizonyos dolog, hogy ezekben sok szegény tanulónak nincs része, amde épen olyan bizonyos, hogy először is kell valami enivalónak lenni, s másodsor, hogy a mit eszel, annak tápláló eledelnek kell lennie. E tekintetben a részleteket illetőleg az orvos tanácsát kell igénybe venni; de én azt hiszem, általánosan el van fogadva, hogy a legegyszerűbb ételek gyakran a legjobbak.

Főltéve azonban, hogy van elegendő és jó táplálékunk, az emberek sokféleképen vétkeznek ezek megévésében. Vannak olyan emberek, a kik egész életükön át sohasem sétálnak, hanem mindig csak szaladnak, kik nem értenek ahhoz, hogy valami mellé nyugodt elhatározással üljenek oda, s így ebédjüket is mintegy gyors ügetésben hányják be, hogy lehetőleg minél előbb elkészüljenek vele. Ez rossz politika és rossz filozófia. A gyorsan evő ember megfosztja magát úgy az evés gyönyörűségétől, mint az emésztés hasznától. Ha a nagyvárosi üzletemberek hajlandók ezen egészségtelen szo-

kásra, a tanulók s a könyvekkel foglalkozó emberek szintén nem mentek ugyanezen kísértéstől. Egyes mohó olvasók nemcsak azért hányják be ebédjeiket, hogy minél előbb könyveikhez jussanak, hanem néha még evés közben is olvasnak, a mivel arra kényszerítik a természetet, hogy egyszerre két különböző központi életszervével, az agygyal és a gyomorral működjen. Természetes dolog, hogy ennek szükségszerű hatása csak mindkettőjük elgyöngülésében jelentkezhetik. Egy csésze théát, egyik kezünkben Luciánál vagy Aristophanes-szel szürcsölgetni kellemes és hasznos dolog lehet; de az ebédelés már komolyabb dolog s az egész embernek — totus in illis — a maga teljes áhítatával kell abban részt vennie, „egy egész embernek egy munkára egy azon időben“. Legyen az az ebéd feltálatva kellő időben, szórakoztató társalgással vagy a holszert tehetsz reá, egy kevés vídám zenével, de minden nehéz okoskodás vagy összekuszált problémák fejtegetésének kizárásával. Nagy szolgálatot tesznek e tekintetben a közep- és főiskolákban többféle szokásban levő közös tanulói étkező helyek — konviktusok, melyek az egyes tanulók magánétkezésénél összehasonlíthatatlanul többet érnek. Az étkezés minősége mellett az ételek változatoságára is mindenesetre törekedni kell. — A változatosággal együtt járó újdonság ösztöne sarkalja az étvágyat; s e mellett a természet is, a maga minden gazdag és kellemetes módja szerint, tiltakozik az egyhangúság ellen. Mindezekeken felül a gyakorlati bölcsesség körébe vágó dolog megakadályozni a gyomort abban, hogy bármily ételnek is megszokott rabjává váljék. Alakulhatnak körülményeink úgy, hogy kedvencz étrendünkötől el kell tértünk, s erre tekintettel, hogy táplálkozási kellemes érzésünk csorbát ne szenvedjen, étkezési rendszeredet vond bizonyos korlátok közé, a melyen belül még mindig jól tudd érezni magadat. A mi az italt illeti, fölösleges is mondanom, hogy egy pohár jó sört vagy bort inni mindig kellemes, s bizonyos esetekben az emésztés előmozdítására szükséges dolog is lehet; de egészséges fiatal embereknek ilyen izgató szerekre nincsen szükségük, s annál jobb, minél több pénzt meg tud egy szegény tanuló takarítani az olyan fölösleges és helytelen élvezeti tárgyakon, a minő a szeszes ital és a dohány. „A becsületes víznek bizonyára megvan az az érdeme, hogy az még soha senkit bűnössé nem tett“; a pálinkáról pedig bátran el lehet mondani, hogy bármilyen jótékony hatása legyen is annak valamely mocsaras vidéken, vagy valamely bérceknak hólepte ormain, rendszeresen élvezve soha még az senkit széppé vagy kövérré nem tett. Az, a ki föltétlenül tartózkodik tőle, árokban sohasem fog elhalni, s mindig lesz zsebében néhány fillére, melylyel a maga vagy barátja véletlen szükségén segíthet.

* * *

4. Azt hiszem, hogy kevés dolog van, a mi ellen szükségesebb volna óvni a tanulókat, mint a zárt és rosszul szellőztetett szobák káros hatása ellen. Tisztátalan levegő sohasem csinálhat tiszta vért, s a tisztátalan vér megrontja az egész szervezetet. S az a legnagyobb baj, hogy a tisztátalan levegő által okozott betegségek nem jelentkezvén közvetlenül érezhető hatással, a sok gondatlan ember, lehet mondani, hogy az emberek nagy többsége ilyen módon jár-kél szobákban nem is sejtván, hogy mindig mérget szív magába. Már pedig mindig azok a bajok a legveszedelmesebbek, melyek a legalattomosabb utakon közelednek felénk. Az olyan ifju embereknek tehát, kiknek sokat kell kicsiny szobákban

Időzniök, legyen rá gondjuk, hogy mikor csak ki kell menniök, nyissák föl ablakaikat; és ha hálószobájuk ablaka úgy fekszik, hogy nyitva tartható a nélkül, hogy a légvonat az alvón egyenesen keresztüljárna, legyen az mindenestre éjjel és nappal, nyáron és télen egyformán nyitva. Ezen eljárás, kivéve a nagyon érzékeny testű embereket, mindentűt csak áldásos lehet; nem szólván az olyan egészségtelen vidékekről, hol ártalmas gázok tódulhatnak be ablakainkon.

5. Szükséges-e néhány szót szólanom az alvásról is? Némelyek úgy gondolják, hogy az teljesen fölösleges dolog, mert hiszen azt képzelik: a természet elegendet tesz e tekintetben magáért. Aludjék az ember mikor elálmosodik s keljen föl, mikor a kákos kukorékolása vagy az édes napsugár fölébreszti dermedtségéből. Teljesen úgy is volna az, ha a természettel mindig becsületesen játszanának az emberek, de hát annyszor és oly sok különböző módon igyekeznek azt megcsalni és kijátszani az emberi teremtmények, hogy a természetre való általános hivatkozás gyakran hasztalan általánossággá lesz. Alvás tekintetében különösen a tanulók vétkeznek sokat; sőt lehet mondani, hogy az ő hivatásuk egyenesen a nyugalom elleni vétség és a legszigorubb óvintézkedések szükségesek, hogy megakadályozzuk egyes embereknek az alvás szent birodalma körüli rabló gazdálkodásukat. Minden, a mi izgatja agyunkat, minő például az erős kávé, direkt ellensége az alvásnak. Ugy oszsa tehát a tanuló értelmi foglalkozása óráit, hogy az erősebben izgató és zavaró észgyakorlatok sohase nyuljanak el egészen a nyugalom órájáig; de a nap utolsó munkája legyen mindig vagy valami aránylag könnyű és szórakoztató, vagy valami unalmas és elálmosító; vagy még jobb, ha egy órát sétál az ember lefekvése előtt, avagy pedig szobatársával kellemesen elfecseg — és akkor nincs attól félni, hogy a természet magára hagyatva minden mesterkedés nélkül is el ne találná a mértéket, a meddig pihenni kell. Hogy pontosan meddig tartson az alvás, arra nézve általános szabályt felállítani nem lehet. Egyetemes tapasztalat szerint egy ifju hatnál kevesebb, vagy nyolcznál több órát mindig csak kivételesen alhatik. Az olyan tanuló, ki naponként legalább két órát sétál s e mellett agyával nyolc vagy kilencz órai nehéz munkát végez, csakhamar ki fogja találni, hogy mennyi az ő teste által megkivánt alvás természetes mértéke, a mi által aztán óvva marad azon lázas és bágyadt állapottól, mely a mesterkelt hosszas fenlételnek egészen biztos következménye. A mi a korai kelést illeti, mely sok nevezetes ember életrajzában olyan előkelő szerepet játszik, arról, mert nem minden ember képes reá, biztos ítéletet mondani nem lehet. Kétségtelen, dolog azonban, hogy a hol természetes és könnyed módon gyakorolhatják, igen egészséges gyakorlat az; és bizonyos körülmények között, hol például az élet különböző foglalkozásai vagy szórakozásai nagyon is elfoglalják az elmét, egyedül a reggeli órák használhatók föl a tudós tanulmányok és a buzgó elmélkedés céljaira.

6. A fürdők és a víz, mint gyógyeszközök hasznáról egész biztonsággal lehet a tanuló ifjak előtt be-

szélni. A hydropathia, vagyis magyarul vizgyógyászat szó nagyon tökéletlenül fejezi ki azon eljárási módot, melyen az illető betegnek át kell mennie. A testgyakorlat, pihenés, étrend, szórakozás, társaság és víz jól beosztott összeállítás az, hogy a bőr természetes párolgási tevékenységét különböző utakon ingerelje. Bárki is beláthatja, hogy az ilyen összeállításban testi rendszerünkre gyakorlott befolyás a legnagyobb mértékben egészséges lehet. A tanulókra nézve ezen tekintetben fontos dolog megtanulni, hogy ezen gyakorlatok oly része, melyekhez tapasztalt orvos felügyelete alatt, vizgyógytani intézetekben, meglehetősen költséges uton lehet jutni, bizton és minden költség nélkül átvihető az ő mindennapi közönséges életükbe is. Reggelenként rendszeres fürdövével, hol víz kapható, a nagyon gyöngé és finom idegzetű embereket kivéve, mindig erősítő hatást gyakorol; a hol pedig nincsen sok víz, ott ezen célra egy vízbe mártott és jól kifacsart nedves vászon épen annyit használ. Az egész testet körül kell ezzel göngyölni és jól meg kell vele dörzsölni, majd egy száraz vászonnal ugyanilyen módon járni el, a mikor bizonyos hőség terjed el a bőrön, a mely a legjobb óvszer mindazon bőrbetegségek ellen, melyek a mi változatos éghajlatunk alatt oly igen elterjedettek és annyira alkalmatlanok. Ez a nedves vászonba való begöngyölés, melyet a hideg vizgyógyintézetekben széltére használnak és a mely tényleg úgy hat, mint az egész testet körülölelő enyhe pólya, valamely ilyen dolgokban járatos egyén utasítása szerint külön betegségekben is alkalmazható; de mint minden vizgyógymódnak, ennek ereje is azon reagáló tevékenységtől függ, melylyel az illető egyén testrendszere bír. Egészséges szervezetű fiatal embereknél kellő testgyakorlás és fáradozás mellett mindig beáll ezen reakció; de a lomha és lassu vérmérsékletű emberek óvakodjanak attól, hogy hideg vízzel rögtönzött kísérleteket tegyenek bizonyos elővigyázati rendszabályok és utasítások nélkül, melyeket maguknál tapasztaltabb egyénektől kérjenek ki.

7. A mit az egészségről még mondani lehet, az egészen más fejezet alá tartozik. Az ember azzal még nem lesz egészséges, ha pusztán csak gyomrára ügyel. Ha a test, mely támasza egy ügyesen szövevényes gépezetnek, fentartó erővel hat az elmére, az elme meg, a mely hajtó ereje annak a gépezetnek, ellenőrző és szabályozó erő hiányában, mint a gőz a gőzkazánban, egy őrizetlen pillanatban szétrobbanván, khaoszszá veti szét a gépezet kerekeit, csavarait és szilárdul összeállított összes részeit. A test egyet sem végezhet tökéletesen a maga funkciói közül a jól fegyelmezett akarat folytonosan tartó, erős ellenőrzése nélkül. Az emberben levő összes, pusztán fizikai erőknék nagy hajlandóságuk van arra, hogy a lázba és felbomlásba menjenek át, ha kivételnek a Plátó által királyi értelemnek (βασιλικὴ νοῦς) nevezett szellemi tehetség felügyelete alól. A jól szabályozott érzelmek zenéje átmege a maga összhangjával a zeneszer hurjaira is, és az önfejlés vak rohamaitól való mentesség menten tartja a szívet is azon vad és szabálytalan veréseitől, melyek annak életerejét oly tulkorán aláássák.

Csiky Lajos.

Visszaemlékezés

a Hódmező-Vásárhelyi torna- és vivó-egylet fennállása első tíz évének történetére.

Irta. Dr. Draskóczy Pál.

Semmi sem tanulságosabb, mint a múlt felidézése: a történelem.

Az egyes eszmékért való lelkesülést lankasztja, — az egyes célok felé való törekvést lassítja az idő. Midőn történelmet olvasva újra átéljük a múltat: az eszmék és példák újra lelkesítenek, újra felébresztik a törekvést a kitűzött célok felé.

Vessünk hát egy tekintetet mi is a múltba vissza: egyesületünk első tíz évének történetére.

Tíz évvel ezelőtt a közfigyelem mintegy varázsütésre az ifjuság testi nevelésének elhanyagolt voltára s a tornaszatra irányult az egész hazában. A minisztertől a néptanítói mindenki meg volt arról győződve, hogy e téren a mulasztásokat pótolni kell s ezt a meggyőződést az a csodálkozó közhangulat támogatta, a mely alig tudta magyarázatát lelteni annak, mint lehetett az ifjuság testi nevelését eddig is elhanyagolni, — mint lehetett eddig is megélni torna-egyletek nélkül.

Ennek a kedvező közhangulatnak a védelme alatt alakult meg Hódmező-Vásárhelyen is 1888. márczius 31-én a Torna- és Vivó-Egylet.

Életre hívta a szükségesség, a mely még ki nem elégittetik, folyton követel. A szomjazó embert hiába kínáljuk a legfinomabb ételekkel, hiába gyönyörködtetjük a legbájosabb zenével, hiába mosolyog felé szerelem; neki víz kell s míg azt nem kap, addig nem nyughatik.

Intelligens embernél, alkalom a fizikai erők gyakorlására és a testi egészség fenntartására: épen ilyen szükségesség.

A mint az ész és elme eltompulna, megbénulna, ha a mindennapi társadalmi, vagy hivatalos érintkezés közben élőlőszóval vagy írásban gondolatainak kifejezést nem adhatna, — ha olvasás folytán mások gondolatait nem recipiálhatná, azok közvetlen hatásának saját szellemét ki nem tenné, — úgy bénul meg az erő és ideg, ha soha sem aktíve, sem passíve igénybe véve nincsen.

Pedig az erő épen olyan magasztos tulajdonság, mint az ész, s épen úgy tör a tökéletesedés felé . . .

Alig van társadalmi intézmény, — mondja a dr. Draskóczy Pál és Vetró Lajos Endre által kibocsátott felhívás, — a melynek hiányát városunkban régebben és jobban éreznők, mint egy Athletikai Club, vagy — szerényebben szólva — egy Torna-Egylet hiányát. Ma már tisztában van mindenki azzal, hogy a testedzés a szellemi erők fenntartásának is nélkülözhetetlen feltétele s hogy az erő az intelligencia legszebb kísérője. Azonkívül a polgárnak fizikai erői fejlesztése, fenntartása és fokozása ép oly hazafias kötelessége, mint szellemi erői kifejtése, hogy válságos időkben nehéz feladatai közepette törhetlenül megtudjon állani.

E felhívásnak meg lett a kívánt eredménye. A márczius 25-iki népes értekezlet kimondta a „Torna- és Vivó-Egylet“ alakítását, s már e hó 31-én tényleg megalkult a Torna- és Vivó-Egylet.

A világ állítólag 6 nap alatt teremődött. A hódmező-vásárhelyi Torna- és Vivó-Egylet 9 nap alatt jött létre. A felhívás kibocsátásától számított 9-ik napon volt 51 rendes tagja, alapszabályai s teljes tisztviselő kara.

Ebből is lehet következtetni arra, hogy mennyire szükséges volt ennek az egyesületnek az alakítása.

Elnökétül, azzal a gondviselészserű jó érzékkel, a mely minden romlatlan szívű és lelkű elfogulatlan elméjű ifjuságnak sajátja, dr. Imre Józsefet választotta meg alakuló közgyűlésén az egyesület, azt a férfit, a ki az ifjuság és annak törekvései iránt — ezen tényezőök nagy jelentőségével teljesen tisztában lévén — mindig meleg érdeklődéssel, rokonszenvvel viseltetett s e mellett ugy társadalmi állása, mint tudományos műveltségénél fogva a legalkalmasabb volt arra, hogy egyrészt az ifju egyesület ifju tagjait tanácsló és mérséklő befolyásával mindig a leghelyesebb irányba vezesse, másrészt az egyesület érdekeit ugy a társadalmi élet terén, mint a hatóságok előtt mindenkor kellő súlylyal képviselje.

Egyesületünk ügyeit ma is ő vezeti, és a fejlődés és virágzás, a melynek a Torna- és Vivó-Egylet örövend, a legnagyobb részben ennek a szerencsés választásnak köszönhető.

Hadd legyen itt — emlékezet okáért — az első tisztikar többi tagjainak nevei is megemlítve:

Dr. Hódi Mózes alelnök.

Dr. Draskóczy Pál titkár.

Dr. Wilhelm Arnold pénztáros.

Dr. Kecskeméty Dániel ügyész.

Dr. Dienes Kálmán orvos.

Tóth Pál művezető,

Szikszay Dénes,

Dr. Solti Károly,

Tóth Pál,

Vetró Lajos Endre és

Dósics Tivadar választmányi tagok neveivel és Isten segítségével fogott hozzá az egyesület a működéshez.

Természetes, hogy a kezdő egyesület sok jó akaratra volt utalva s szintén az idők különös jele, hogy azzal mindenütt találkozott.

Az Ev. Ref. Egyház „a nemesre törő ifju együletet örömmel segíti céljaiban s részére tornahelyiségét és tornaszertét, — szabad órákon leendő használás végett s felelősség mellett — szíves készséggel átadja.“

A Veres-Kereszt Egyesület pedig a birtokában levő tornaszereket ajándékozta az egyesületnek.

Tóth Pál torna-tanító minden díjjazás nélkül végzi a művezetési teendőket.

A vivás tanítását dr. Draskóczy Pál vállalja el.

Néhai Kovács Ferencz kir. tanácsos az 1888. aug. 31-iki közgyűlésen tiszteletbeli elnökké választatván, azt készségesen elfogadta.

Az Iparegyletben, majd 1890-től kezdve a Gazdasági Egyletben a körülményekhez képest elég megfelelő téli helyiségre talált az egyesület.

1891-től kezdve Hódmező-Vásárhely t. h város közönsége évi 100 frttal segítette az egyesületet.

Ily kedvező körülmények között egyesületünk szép virágzásnak indult.

Alapszabályaink szerint az egyesületi tagnak legalább 20 évesnek kell lennie. Mindjárt az egyesület működésének legkezdetén szükségessé vált ennél fogva a rendkívüli tagok intézményének behozatala, különös tekintettel a gymnasiumi tanulóokra, akiknek téli tornacsarnokuk nem lévén, a tornázást télen félbe kellett szakítaniok.

Az 1888. június 3-án tartott választmányi gyűlés elhatározta tehát, hogy a gymnasium két legfelsőbb osztályánah növendékei az egyesület rendkívüli tagjaiul havi 50 kr. tagdíj fizetése mellett felvehetők. Ez alkalommal az első ízben felvett rendkívüli tagok között vétetett fel

Sajtos Sámuel, a ki később mint egyetemi hallgató az ország leghíresebb athlétái egyikévé fejlődött. 1890-től kezdve pedig egyesületünk helyiségében fogantatható volt a gymnasiumi tanulók rendszeres téli tanítása a tornászatra. Megkísérelte az egyesület mindjárt kezdetben torna-tanfolyam nyitását 6—12 éves fiúk számára is, ez a kísérlet azonban nem bizonyult a gyakorlatban megvalósíthatónak.

(Vége köv.)

Pethő Teréz

Ifjusági tornaversenyek. *)

Rég elmúltak már azok az idők, a mikor azt hitték, hogy eleget tettek az ifjuság testi nevelésének, ha csak lelkének adva meg a szükséges képzést, némi elméleti ismeretekkel ellátva bocsátották ki a gyermekeket az életbe. Mindenütt elismerték már annak a szükségét, hogy a testet és a lelket egyenlően figyelemben kell részesíteni és a tanítási anyag megtanulásán kívül ifjuságunkat testi gyakorlatokra is szorítjuk. Ma már nem tartjuk a testgyakorlatokat rájuk nézve károsoknak, hanem fontosaknak és lényegeseknek arra, hogy cselekvésre képes nemzedékünk nőjön, a mely az élet viharában szilárdan helyt álljon, magának társai előtt közbecsülést, hazájának a külföld előtt tiszteletet szerezzen.

Szerencsésnek nevezhető tehát a közoktatási miniszteriumnak az a kezdeménye, a melyet ifjusági tornaversenyekkel tett. Új élelmet adott a középiskola vergődő testnevelésének, de új irányt is és ez a két körülmény már nemcsak magán a középiskolán, hanem hazánk torna- és sportegyesületein is igen élénken meglátszik. Es nemcsak ezért szerencsés ez a két új intézmény, hanem azért is, hogy épen a legelőkelőbb helyről kapunk erre nézve intést, mivel kezdetleges társadalmunkban erre még történeti hagyományaink nem voltak. Mert, ha rohamosan haladó korunkat utól akarjuk érni, sőt vele együtt is akarunk haladni, e téren is szorgalommal kell a dologhoz látnunk. És ha érezzük még magunkban azt az ősi erőt, a mit a civilizáció eddig még föl nem emésztett, el ne bizakodjunk, első sikereink hanyagokká ne tegyenek, mert uttörő munkánkért sok-sok jövő nemzedék hálijára számíthatunk.

Az ifjusági tornaversenyekről akarok beszélni, mint nevelő és mint szakember és pedig azért, mert az utóbbi időben ezt a gyöngye csemetét annyi támadás érte. Nem akarok én egyes alkalmakról szólni. Szavaimmal személyeket nem illetek, s midőn mégis beszélek, ezt azért teszem, hogy magának az intézménynek néhány olyan tulajdonságára mutassak rá, a melyek megmaradva, el-lensegeink kezében hatalmas fegyverekké válhatnak és még létezését is kétségessé teszik. Voltak mindig emberek, a kik az új intézmények iránt bizonyos idegenkedéssel viselkedtek. Itt is úgy van. Ne engedjük tehát felülkerekedni a maradiságot, igyekezzünk a dolgon magán javítani, hogy az eddig még semlegesesen viselkedő nagy táborból magunknak mentől több barátot biztosítsunk és magát ez intézményt, mint ifjuságunk testi és

erkölcsi jótulajdonságainak képzőjét továbbra is sértetlenül fentarthatassuk.

Tárgyalásom során először az egésznek külső technikájára, azután belső rendezésére, hogy úgy mondjam methodusára, térek át és ezekből igyekezem megállapítani azt, a mi az ifjuság helyes testi nevelésére nálunk még általában szükséges, a mi a tornaünnepeken elveendő, megtartandó és esetleg fejlesztendő.

A „Magyar tanulók első országos tornaversenyé“-t Csáky Albin gróf rendelte el, a melynek általános feladata a 441/91. sz. szerint az, hogy az „iskolai tornázás terén szétszórta és elszigetelten működő törekvéseket egyesítse“. Utmutatásai is mind csak általánosak, úgy hogy az egyéni cselekvésnek igen tág teret nyitnak. Innen van, hogy minden rendezőség még esetről-esetre külön szabályokat állapít meg. Ezért valóban ideje volna már, hogy ifjusági versenyekben valami egységes rendet teremtsünk és megállapítsuk a módokat, hogy a dolog se az ifjuságnak, se a testi nevelés ügyének ártalmára ne legyen. 1891-ben volt az első országos verseny és azóta a kerületiekkel együtt már vagy tizenhat, de hogy az elmúlt nyolcz év alatt e téren valami haladás tapasztalható lett volna, senki sem meri állítani. Legfőleg annyi változás történt, hogy az első kivételével tiszteletdíjakat nem osztottak ki. Különbömben mind-egyik után hosszú viták indultak meg, de a viták meddők maradtak s maradt is minden a régiben. Ha azután újabbnak a rendezéséhez kellett látni, semmi új, határozottabb alap nem lévén, ismétlődött az ideges kapkodás. Az ünnep maga egy valóságos chaoszá vált, a hol tanár, tanuló és közönség összekeveredett és néha még össze is különbözött s utána mindenki ismét csak egy szomorú tapasztalattal gazdagabban tért haza.

A leglaikusabb néző is első pillanatra észrevehette, hogy itt a bajoknak egyik fő forrása a fegyelemnek a hiánya. Nincs meg a rend sem a készülődésben, sem az ünnep lefolyásában, akár a versenytéren, akár azon kívül, sem pedig az azután történendőkben. Sajnosan igaz, a mit e tekintetben Ratkovszki igazgató a szatmári tornaversenyen tapasztaltakról mondott. Annál sajnósabb, mert előtte már mások is elmondották ugyanezeket az előbbi tornaversenyekről és mert a szatmárral egy időben más helyen a fegyelem hiánya által okozott bajok még fokozottabb mértékben nyilatkoztak meg. A tapasztalatok általában ugyanis azt mutatják, hogy a versenyre készülő tanuló és tanár — pláne a rendező — már hetekkel előbb félig-meddig, vagy sehogy sem felel meg egy ébber kötelességeinek; de tenni kell valamit, mert felülről szorítják őket. Igyekeznek tehát a rövid időnek minden legkisebb részét kihasználni. Az ebből eredő kárt mindenki könnyen átlátja. A versenytéren a tanárok egymást, sőt a mi még rutabb, a versenyző ifjuság a bíráló tanárokat nem respectálja. A szabadgyakorlatok után minden rend fölbomlik s ember legyen, a ki azután valami okosat tud csinálni. Mert nem szükséges, csak hogy egy-kettő ne tegye meg a magáét, teszem egyik a másik szerén tornázzék, vagy a másik helyén játszó, kizavarta a maga helyéből mind az ötven-hatvan más csapatot. A mi azután a versenyen kívül történik, az már igazán súlyos beszámítás alá esik. Már maga az igen megróvándó, hogy ilyenkor mindenkinek szabad dohányoznia-hát még a szállásokon való kártyázás, a korcsmázás és az éjjeli kóborlások! Pedig csak egy kissé komolyabb bármiféle testgyakorlathoz, vagy épen versenyhez, tiszta

*) Ez értekezést főbb vonalaiban már közöltük lapunkban az eperjesi tanári kör gyűléséről közölt értesítésben, de most helyén valónak látjuk egész terjedelmében közölni a M. P. után. Szerk.

tüdővel, pihent izmokkal kell kiállani. Bizony az is ugyan, hogy sok vezető nem törődik a gondjaira bizott ifjúsággal és keresi a legelső alkalmat, hogy tőle megszabaduljon. Sokan — és főként maga az ifjúság — e kirándulást olyan lumpolásfélének tekintik. Már a versenyterén igyekeznek mentől többen fölkeresni a „frissítőket” és ne csodálkozzunk a fegyelem hiányán, ha egyes versenyek, vagy csapatok bemutatásai azért késnek, vagy maradnak el, mert nincs bírálójuk. Velem meg épen az történt meg egyszer, hogy kirendeltek valahol bírálóknak a magam tudtán kívül, olyan ifjúsági tornaünnepélyen, a melyen intézettem nem jelentem meg, tehát részt nem vettem. Szerencsére az utolsó pillanatban észrevettem a dolgot, az eljárás miatt nem sokat érzékenykedve helyemre állottam, végeztem tisztemet és — még vagy tíz más kollégáét, a kik azalatt tudja Isten hol voltak.

(Folyt. köv.)

A IX. német tornaünnepély Hamburgban.

— 1898. július 23—27-én. —

Írta és az „E. T. és V. E.” decz. 8-iki házi estélyén felolvasta:
Pethe Ferencz.

Tizennégyen indultunk útnak július 21-ikén, hogy részesei legyünk annak a nagy ünnepélynek, a mely mint egy embert egyesíti a világ minden részében lakó németység. A szövetségi országos tornaünnepélyek épúgy egyesítik őket, mint hajdan az olympiai játékok a görögöket. Azzal a különbséggel, hogy míg az ott mindig egy helyhez volt kötve, itt ez a birodalomnak minden részében rendezhető. S ha szabad volna kicsiny létemre nagy dolgok közt párhuzamot vonnom, azt hiszem, ezek a modern összejövetelek még eseményiebbek, mint a régiek, épen azért, mert csak az eszme egyesíti híveit, a hely nem határoz semmit sem. S ha körük még nem oly tág, mint amazoké, még mindig lehet, mert ez a mostani a maga nemében mindössze csak a kilenczedik.

Nagy izgatottsággal néztünk eléje a dolognak, mert kis csapatunknak még csak két tagja látott hasonlót, azoknak arányai azonban ezt még csak meg se közelítették s így mindnyájunk várakozását felülmulatta. A látottak rank nézve a legkedvezőbb benyomást tettek s osztatlanul megegyeztünk abban, hogy egy hatalmas nép erőnyilvánítása, a mely ily egészséges módon tovább föntartva, a nemzetnek még sok százados jövő léthez nyújt biztosítékot.

Utunkat a „Magyarországi Tornaegyesületek Szövetsége” rendezte s valóban tanulságos lett volna, ha mentől többen vesznek részt benne azok, a kiknek kezébe van letéve ifjúságunk testi jólétének gondozása. De a szerény tornatanítóit javadalmazás alig a megélhetésre képesíti őket, nemhogy az ily költséges kirándulásban résztvehessenek.

Boroszlón és Berlinen át jutottunk Hamburgba. Boroszlóban kis fennakadást szenvedtünk. Itt ugyanis annyian szállottak fel a tornaversenyre induló különvonatra, hogy az bennünket be sem várva, tisztán boroszlóiakkal megrakodottan, otthagytak. Nem volt mit tennünk, úgy nekünk, mint másoknak, a kik a vidékről s még a városból is utazni akartak, megvárni az éjjeli különvonatot. Veszteglésre voltunk kárhoztatva, a mely azonban igen sok tanúsággal járt. Siettünk hát megnézni mindent, a mi bennünket főleg mint tornászokat érdekelt. Láttunk három óriási városi tornacsarnokot s egy kisebbet egy középiskolánál. Mind a város építette s tartja fönn polgárai számára. A három nagy tornaterem alig egy két méterrel lehet rövidebb, mint a Nemzeti Lovarda Budapesten. Ehhez csatlakozik négy mellékszoba a nyújtó, korlát és a ló számára és egy a vivásra. Vannak ezenkívül hozzájuk öltözők és mosdók. Tornaudvaruk nem igen van, legfőllebb mint az V. ker. reáliskolának, hanem van a városon kívül gyönyörű

pázsitos játékerük. Láttunk még több kisebb-nagyobb újítást a meycyk, azt hiszem, ott is egyletenként és városokként változnak. Nem mulaszthatom el, hogy meg ne emlékezzem a boroszlóiak szives fogadásáról. Figyelmükkel valósággal elhalmoztak. Egész nap kalauzoltak bennünket városukban s végül még meg is bankettek. Bezzeg nem így tett a hamburgi német. Ott még lakásunkat is szépen megfizettük. Itt volt azonban mihamar az indulás ideje is, és utunkat most már zavartalanul folytathattuk tovább s 23-ikán délután végre ott voltunk czélunknál.

Már maga a mozgalmas utazás is hatott a maga szokatlan nagyszerűségével. A mindenfelől 800—1000 tornászt szállító különvonatok valami mozgósításfélét mutattak, de nem volt benne semmi annak komolyságából, fesszébégéből. Harmincezer volt a tornászok száma, a kik a fölvonulásban részt vettek. Ezt a tömeget és körülbelül legalább ennyi nézőközönséget hatvan különvonat szállította. A vasuti kocsikban való tartózkodás nem a legkellemesebb volt. Boroszlótól tizenketten szorongtunk kilencz embernek szánt helyen, de voltak oly rekeszek is, a hol még a földön is ültek. Boroszlóból óriási tömeg kísért az állomásra s az elemi erővel fel-felzugó búcsuzásoknak csak az indulás vetett véget. S ez a lelkesedés úgy a tornászok, mint a várakozó közönség részéről minden állomáson megújult, a hol pihenőt tartottunk, bár sehol a vonatunkra felszállnia senkinek nem lehetett. Így fogadtak Hamburgban is, de itt már a közönséggel a tornászok vegyest. Több zenekar vezetett innen a régi tornacsarnokba, ott zászlóinkat lerakva, haza távoztuk az egyes polgároknál levő szállásainkra, hogy a két álmatlanul átutazott éjjel után új erőt szerezzünk a jövő napok nagyszerűségeihez.

Két hosszú év fáradságos munkájának volt az eredménye az, a mit az ünnepély elének tárt. Verejtékezve dolgoztak a sikerért nemcsak a tornacsarnokokban és a játszótérekben, hanem a rendező-bizottságokban is. Pedig első tekintetre az egész oly egyszerűnek, oly magától értetődűnek, a gyakorlatok oly könnyedén lefolyóknak látszottak, hogy az ember alig volna hajlandó elhinni, hogy itt is utasításokra, vagy valami bonyodalmas rendezésre volt szükség, a hol mindenki magától tett mindent. Sőt épen ez magyarázza meg. Több mint harmincz esztendeje gyakorolják magukat a németek az országos és kerületi ünnepélyek rendezésében, mindig nagyobb és nagyobb arányokban mutatják erejüket s ennyi gyakorlat után teljes két évre volt szükségük (1896. július 20-tól) ez ünnepély sima lefolyásának biztosítására.

Másnap, 24-ikén reggel siettünk a versenyterre, vagy helyesebben ünnepélyek terére, a Festplatzra, mert versenyterének nevezni a német testgyakorlás szelleme nem engedti. Már javában folyt az egyénenkénti főversenynek népies (atlétikai) része. Az ünnepélyek színhelye a Heiligengeistfeld. Egy óriási trapéz-alaku sík mező a városnak kellő közepén, a mely állandóan rendelkezésre áll a polgároknak szórakozási helyül. Köröskörül fákkal van szegélyezve. Tavaly ugyanitt volt a nemzetközi kertészeti kiállítás és annak a csarnokát úgyesen most ünnepélyek csarnokának használták föl. Az egész tér mindenestül kitett így 29 hektárt. Ebből a gyakorlatokra és a nézőközönségre szánt terület 220,000 □-m., tisztán a versenyteré pedig 84,200 □-m., tehát mintegy 14 katasztrális hold. Ezen az óriási területen csakis kitartó rendezőség önzetlen munkája tehetett valamit. És tényleg nem szerepelt itt oly rendező, a ki ezt a hivatalt csak azért vállalta magára, hogy a maga kíváncsiságát jobban kielégíthesse, a ki ide-oda szaladgálva a rendet inkább megbontsa, mint megteremtse. A gyakorlatok alatt szabad járásuk csak a versenybíráknak volt, más mindenkinek a helyén kellett maradnia. Hacsak magát azt a tömeget vesszük, a mely e téren tényleg dolgozott, már az maga teltelezett volna minálunk annyi felügyeletet. Hát még a százezernyi közönség! A berendezés az építkezésekkel együtt 240,000 márkába került. Ez az összeg a belépő-dijakból és az egyes korcsmahelyiségek bérbeadásából térült meg. Különben maga a város is 30,000 márkával járult az ünnepély költségeinek fedezéséhez.

Nem lesz érdektelen azonban megismerkedni azzal az intézménnyel, a mely ünnepélyeinél ily nagy arányokat bír kifejtetni. A németországi tornaegyesületek egy nagy szövetségbe

tartoznak. A szövetségbe 1888-ban 2843 egyesület tartozott 366,915 taggal, a miről Georgii Tódor, a szövetségnek egyik megalapítója, a müncheni tornaünnepélyen így nyilatkozott: „Szép szám, de még mindig nem elég: ha vesszük, hogy Németországban és Ausztriában 55 millió lélek van, ugye egyik százra 550,000-et kellene adnia. Vajjon meglesz-e ez az évszáz végéig? Nemcsak hogy meglett, hanem még túl is haladta az általa számított összeget és még pedig már 1896-ban. Ekkor volt ugyanis a szövetségnek 5547 egyesülete 554,757 taggal. Ennek a rohamos szaporodásnak az oka az, hogy akkor még nem volt, de még most sem tagja minden egyesület a szövetségnek. Ma már 600,000-en jóval felül tartanak.

(Folyt. köv.)

Különfelek.

A magyar athletikai club jövője. Az ország ezen tekintélyes sportegyesülete új és szebb jövő előtt áll, mert a club vezető férfiai nevezetes reformok behozatalát tervezik. Pl. már a tél folyamán szakszerű felolvasások lesznek a clubban a sport egyes ágairól, így a kerékpározásról is. A vívó órákat úgy rendezik be, hogy azokon a közélet férfiai is kényelmesen részt vehessenek. De a legnagyobb tervük az, hogy új és végleges otthont alapítsanak a Margitszigeten, a hol nagyszerű versenyteret lehetne berendezni és művelni lehetne a sport minden ágát. Az új hid elkészültével a Margitszigeten létesítendő versenypálya ugyiszólván a város közepén lesz. Andrassy Géza gróf elnök és Krasznay Ferencz dr. alelnök buzgólkodnak a reformok érdekében, melyek megvalósulva még inkább fellendítenék a virágzó clubot.

„K.—S.”

A „Neptun” budapesti evezős-egylet az idei nyáron Budapesten tartandó regattára egy nyolcz-evezős vándordíjat ajánlott fel a Magyar Evezős-Egyletek Országos Szövetségének. Ezen hatszáz forintot érő bronz-díjat Strobl Alajos szobrász és Gerster műépítész tervezik. Elismerésreméltó a „Neptun” áldozatkészsége már azért is, mert eddig Magyarországon még nyolcz evezős-vándordíj nem létezett.

„K. A. S.”

A Magyar Tanítók Turista-Egyesülete mult héten tartott népes választmányi ülésén bejelentették Verédy Károly dr. tanfelügyelőnek, az egyesületnél 7 éven át viselt elnöki tisztéről való lemondását. A választmány — minthogy az elnök neve szorosán összeforrott az egyesületével — a lemondást nem vette tudomásul, hanem őszinte ragaszkodása jeléül küldöttséget menesztett az elnökhöz, kit aztán sikerült is az egyesület élén megtartani s ki az ülés további vezetésére, midőn megjelent, lelkes éljenzéssel fogadtatott. A választmány ezen tüntetéssel akarta bebizonyítani ma keringett hírek valótlanságát, mintha a tanítóságot „feszélyezné” a tanfelügyelő elnöksége. sőt határozottan kifejezték annak úgy erkölcsi, mint anyagi nagy előnyét. Az ülés további folyamán 51 ujonnan jelentkező tagot vettek föl. Bemutatták a zárszámadást, mely szerint az egyesület vagyona a csekély 2 frtos tagdíj mellett is — bár a „Turista-Közlöny” című képes folyóirata az elmúlt évben nagyobb terjedelemben jelent meg — csaknem 1200 frt. A folyó évi költségvetést mintegy 2000 frttal terjesztik a február hó 4-én, a „Magyar Tanítók Kaszinó” helyiségeiben tartandó közgyűlés elé. Az egyesület ez évi nyári nagy kirándulása 42 frt költséggel a Magas Tátrába van kitűzve. Moussong Géza ügyvivő indítványára

a választmány ez évben már nagyobb összeget vett föl menedékházak támogatására s utjelzésekre. Együttal elhatározottat báró Eötvös Loránt védnök nevére egy nagyobb irodalmi alap létesítése, mely célra már 180 frt áll rendelkezésre. Végül 60 koronás pályadíjat tűztek ki hazánk valamely vidékének vagy nevezetesebb részletének leírására. A pályázatban csak tagok vehetnek részt.

A Müegyetemi Football-Club február hó végén Reáltanoda-utcai helyiségben disztornát rendez.

A Egyetemi Athletikai Club tagjainak száma napról-napra gyarapodik. A fiatal egyesület újabb tagjai számára hetenkint háromszor a Lónyai-utcai ref. gimnázium tornatermében tornaestélyeket rendez. Az E. A. C. tagjai ezenkívül gróf Vay vívótermét is díjtalanul használhatják, hol ingyenes vívóleczkékben részesülnek.

Új testgyakorló-kör. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete legutóbb tartott választmányi ülésén a folyó ügyek elintézése után Zerkovitz Emil elnök indítványára elhatározták, hogy a tornázás és vívás kívánatos gyakorlása céljából az egyesület kebelében testgyakorló-kört létesítenek, a melybe az egyesület tagjaival díjmentesen léphetnek be. Az új testgyakorló-kör minden hét szombatján tartja torna- és vívó összejöveteleit a Fodor-féle sportcsarnokban.

Athléta-bál Pécssett. Már rég mutatkozott Pécssett oly nagy érdeklődés bál iránt, mint a február 4-én megtartandó athléta-bálra, mely a farsang legfényesebb mulatsága lesz. A rendezőség mindent elkövet, hogy a siker, a melyet mi ugyis biztosnak tartunk, még nagyobb legyen. A högyek igen csinos táncrendet kapnak emlékül, a melyeket egy budapesti diszmű készítőnél rendeltek meg. A bálon, melyet a P. A. C. építendő versenypályája és sport-telepe javára rendez, a 44-ik gy. ezred zenekara és Farkas Sándor fogják a zenét szolgáltatni. A bálbizottság tagjai a következők: elnök: Vaniss Sándor, alelnökök: Bahula József dr., Obetkó Dezső dr., titkát: Notter Jenő, jegyző: ifj. Eötvös Gusztáv, pénztáros: Kohárits Károly, ellenőr: Ratkovits Károly, rendezők: Allaga Leó, Bauss Olivér, Bedő Ferencz, Breuer József dr., Dvorszky József, Eötvös Jenő, Felsenburg Emil Flóris Endre dr., Friedsmann Arnold, Gebauer Gusztáv, Grün Sándor, Grünberger József, Gyenes József dr., ifj. Hoffmann Lajos, Hölbling György, Jakoby Győző, Kende Alfréd, Kinneth Viktor, Kocsák Béla, Kováts János, Krasznay Jenő dr., Krászonyi Ferencz, ifj. Krausz Benő, Krausz Aurél, ifj. Littke József, Littke Lenczi, Marton Miksa, Moder Géza, ifj. Nagy Jenő, Németh József, Ptacek Viktor, Putzer Lajos, Rákosy Imre dr., Rihmer Aladár, Rusz Béla, Schwarz Gábor, Spitzer Béni, Strausz József, Szentei Sándor, Taizs József, Tarján Ernő, Tausz Dezső, Vessel Manó dr., Wimmer Jenő, Zsille Ferencz, Zsolnay Miklós.

Az „Ó-Budai Torna-Egylet” saját játéktérén emelt csarnoka költségeinek fedezésére február hó 1-én a „Korona” vendéglő termében zártkörű jelmezestélyt rendez. Kezdeté 8 órakor. Felülfizetések az „Ó-Budai Torna-Egylet” nevében köszönettel fogadtatnak. Rendező-bizottság: dr. Botzenhardt János elnök, dr. Botzenhardt Ferencz és Schiessel Antal alelnökök, dr. Székely Dezső titkár, Kluburszky János és ifj. Sasse Károly jegyzők, Tóth Gyula pénztáros, Szobovich Albin ellenőr, Barlai Össkár és Minden Ernő háznagyok, Abelesz Gy., Auffenberg János, Bauer Agost, Biegelbauer Arpád,

Biegelaauer Rezső, Bonin Alfréd, Elzász Béla, Forstner Károly, Hellmich Ottó, Holtzbauer Gyula, Holtzbauer Róbert, Hauser Aladár, Kugler Sándor, Knotz Ágost, Lang Arnold, Marinovich István, ifj. Mottl János, Pösztinger Nándor, dr. Reisz Már, Sollich József, Schütz János, dr. Unger Manó, Város Vincze Nándor, Vajna E.

A II. ker. tornaversenyt a Pozsonyi Torna-Egylet rendezi Pozsonyban pünkösdi két napján (május 21—22-én). Vasárnap (május 22-én) délelőtt a pozsonyi Torna-Egylet zászlóavatási ünnepélye. Délután 1½ óra-
kor gyülekezés a lyceumban, ugyanott a szabadgyakorlatok próbája. 2½ óra-
kor: Indulás a versenyterre. 3½ óra-
kor: Felvonulás, felállás után Pozsony sz. kir. város polgármestere üdvözlő az egybegyűlt tornászársakat, ezután következik a megjelent egyletek zászlóinak megkoszorúzása. Szabadgyakorlatok. Minta-csapat tornázás. 5 óra-
kor: Főverseny nyujtón, korláton és rudugrás deszkáról. (Megjegyezzük, hogy az ugrások azért történnek deszkáról, mert az ünnepély helyének talaja nem alkalmas az elugrásra.) 5½ óra-
kor: Diszkoszvetés 6 óra-
kor: Fülelabda-mérkőzés két fővárosi egylet közt Este 8 óra-
kor: Ismerkedési estély a Dubszky-fele vendéglőben. Hétfőn délelőtt 9 óra-
kor: Gyülekezés a versenyterren. I. ½ angol mértföldös síkfutás. II. Súlydobás 7¼ kg.-os golyóval. III. Magasugrás deszkáról. IV Gerelyvetés. V Football-matsch a Pozsonyi Torna-Egylet és az Eperjesi Torna- és Vivő-Egylet csapatai közt. Délután 2 óra-
kor: Disztribúció. Díjkiosztás.

Állatpräparáló tanfolyam muzeumaink a középiskoláink és az elemi iskoláink is csak nagy ügyvel-
bajjal sok veszélyesség s tetemes összegek árán tudták megszerezni eddig a tanításhoz szükséges természetráji gyűjteményeiket — amelyek legtöbb esetben kezdetleges voltuknál, gyaró készítményüknel fogva alig érdemelték meg, hogy szekrényekben a helyet foglalják, nem is csoda, mert hisz eddig a Nemzeti muzeum laboratoriumán kívül alig volt számbavehető állatkitömő-intézet. Most Katona Mihály az Országos Muzeum- és könyvtár-bizottság állatpräparátora e már érezhetővé vált szükségén kívánt segíteni ezáltal, hogy nagyszabású állattani präparáló laboratoriumába Budapest, József-körút 13. sz. alatt präparálási tanfolyamot nyitott, hol könnyű, biztos módszerrel, aránylag igen rövid idő alatt mindenki elsajátíthatja az állatkitöméshez szükséges s a természetráji összes gyűjteményekhez nélkülözhetetlen természetráji ismereteket és készítési módokat. — A präparátor vállalkozása megérdemli, hogy paedagogiai szempontból is foglalkozzanak az illető körök vele.

Róbelly vivómester

vezetése alatt álló

Royal torna és vivóterem

Budapest,

VII. Erzsébet-körút 45—47. (Royal szálloda).

Kard- és törvívás. Gyermecktornászat. Vivó-
órák: reggel 7 órától este 10-ig. Klubboknak, egyleteknek és egyetemi hallgatóknak kedvezményes árak.

Telephon: Royal nagyszálloda. Fürdők és villanyvilágítás.

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T.,
BUDAPEST.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummból készült, szabadalmazott

„Damascenus”- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúsztatását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

Bármely karokra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,